

FINANSTILSYNETTHE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Styret i SPAREBANK 1 SØR-NORGE ASA
Postboks 250
4068 STAVANGER

Vår referanse
24/8279
Deres referanse

16.06.2025

Tilsynsrapport

1 Innledning

Finanstilsynet har gjennomført et dokumentbasert tilsyn med Sparebank 1 Sør-Norge (heretter "foretaket"). Bakgrunnen var påstander i media om ulovlig låneformidling i Stavanger-området. Formålet med tilsynet var å kontrollere foretakets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket i forbindelse med kunder og transaksjoner tilknyttet saken.

2 Finanstilsynets oppsummering

Finanstilsynet mener at foretaket ikke innhentet tilstrekkelig informasjon om, eller foretok tilstrekkelige vurderinger [REDACTED]

Foretaket hadde heller ikke på en tilstrekkelig måte satt seg selv i stand til å fange opp unormale eller mistenkelige transaksjoner [REDACTED] og alarmer som ble utløst i foretakets transaksjonsovervåkingssystem ble avskrevet uten tilstrekkelige vurderinger og undersøkelser.

Foretaket har utarbeidet en handlingsplan for utbedringer av mangler i etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket som er avdekket i forbindelse med saken. Foretaket skal rapportere fremdriften til Finanstilsynet.

3 Finanstilsynets merknader

3.2 Kundeforholdets formål og tilsiktede art

Etter hvitvaskingsloven §§ 12 femte ledd og 13 femte ledd skal foretaket innhente og vurdere informasjon om kundeforholdets formål og tilsiktede art. Informasjonen skal gi foretaket tilstrekkelig grunnlag for å risikoklassifisere kunden, samt danne grunnlag for forventninger om hvordan kunden kan ventes å handle innenfor rammen av kundeforholdet og derigjennom også sette foretaket i stand til å oppdage avvik fra forventet atferd.

Foretakets kundeerklæringsskjemaer som ble benyttet til informasjonsinnhenting [REDACTED] var for generelt utformet og hensyntok i hovedsak bare enkelte grunnleggende risikotyper. For generelle beskrivelser av formål og tilsiktet art begrenser kundeinformasjonen og vurderinger foretaket skal gjøre av denne, og svekker foretakets mulighet til å fange opp reelt

avvikende atferd. Når foretaket for eksempel ikke innhenter eller vurderer informasjon om hvilke transaksjoner som normalt kan forventes [REDACTED] kan foretaket heller ikke fange opp unormale transaksjoner. Finanstilsynet bemerker at manglende innhenting og vurdering av informasjon også kan medføre "falske positive treff" ved at normal atferd flagges som unormal i det elektroniske transaksjonsovervåkingen.

[REDACTED]

Finanstilsynet mener at foretaket ikke innhentet tilstrekkelig informasjon, og heller ikke foretok tilstrekkelige vurderinger knyttet til formål og tilsiktet art [REDACTED] jf. §§ 12 femte ledd og 13 femte ledd. Foretaket har gjort rede for tiltak for å forbedre etterlevelsen på området.

3.3 Risikoklassifisering

Etter hvitvaskingsloven § 9 skal foretaket kunne påvise at omfanget av utførte kundetiltak er tilpasset den aktuelle risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering. Risikoen skal vurderes ut fra blant annet kundeforholdets formål, mengden kundemidler som skal inngå i kundeforholdet, transaksjoners størrelser, og regelmessigheten og varigheten på kundeforholdet. Ved bruk av automatiserte modeller, må foretaket identifisere og dokumentere svakheter i modellen og iverksette kompenserende tiltak.

Foretaket benyttet en automatisk risikoklassifiseringsmodell. [REDACTED]

[REDACTED]

Etter Finanstilsynets oppfatning tok foretakets risikoklassifiseringsmodell ikke i tilstrekkelig grad hensyn til flere aktuelle risikoer [REDACTED]

[REDACTED]

Etter Finanstilsynets oppfatning har foretaket ikke påvist at utførte tiltak [REDACTED] var tilpasset den aktuelle risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering, jf. § 9.

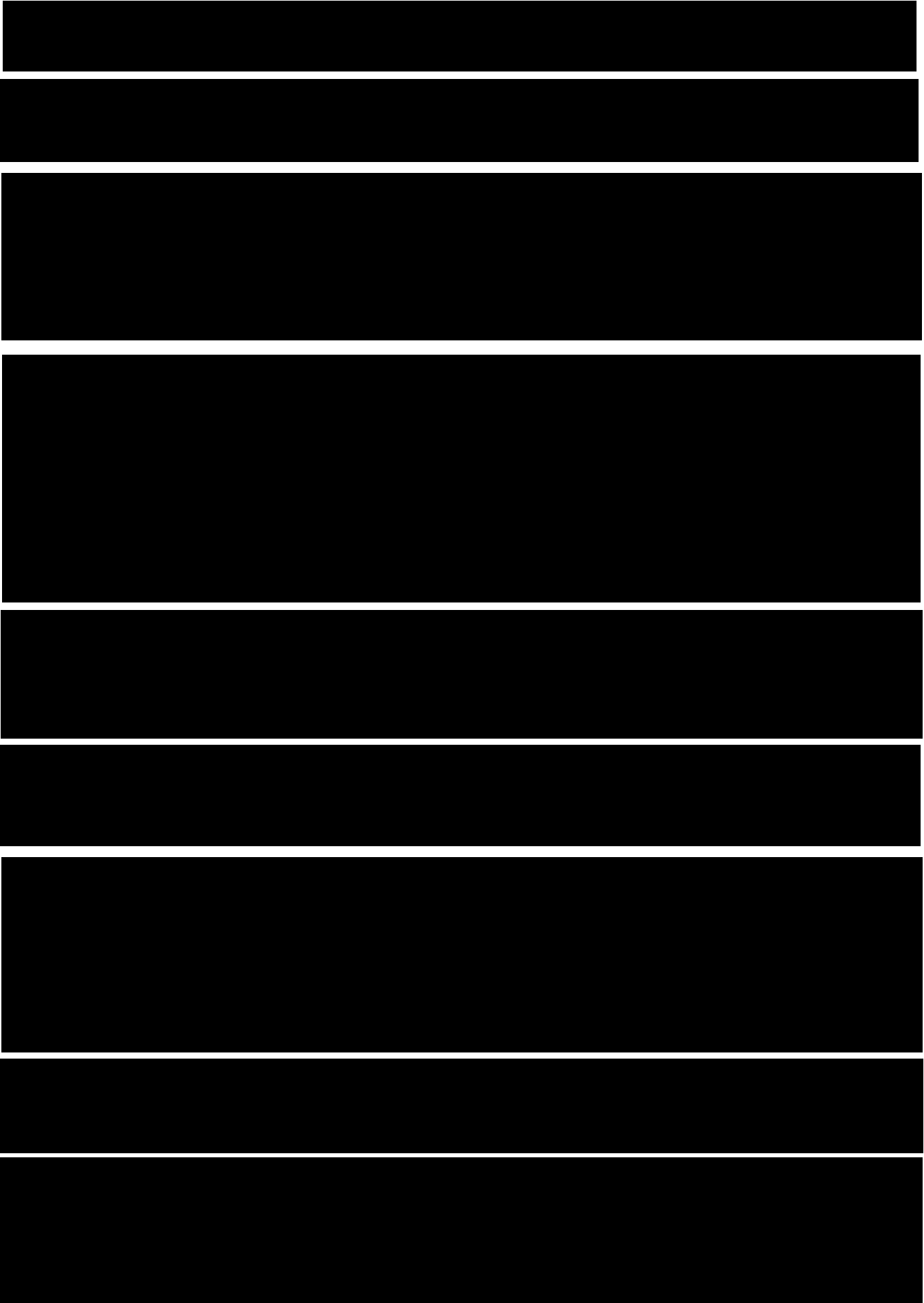
[REDACTED]

3.4 Løpende oppfølging

Etter hvitvaskingsloven § 24 skal kundeforhold følges opp løpende. Løpende oppfølging omfatter blant annet kontroll med at transaksjoner som utføres i kundeforholdet er i samsvar med innhentede opplysninger om kunden, kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsiktede art. Løpende oppfølging skal gjennomføres jevnlig, og når det har oppstått en endring som sår tvil om tidligere innhentet informasjon er riktig.

Foretaket skal løpende følge med på kundens aktivitet, og påse at kundejennskapet er god nok til å håndtere den risikoen den enkelte kunde innebærer. Formålet med løpende oppfølging er å påse at kundeinformasjonen er oppdatert, i tillegg til å avdekke avvikende eller endret atferd hos kunden.

Foretakets løpende oppfølging består i hovedsak av innhenting av nytt kundeerklæringsskjema, som innleses maskinelt i risikoklassifiseringsmodellen. Ved tilstrekkelig "utslag" i modellen skal kundeforholdet deretter følges opp manuelt. [REDACTED]

Etter Finanstilsynets oppfatning var foretakets løpende oppfølging ikke tilstrekkelig, jf. § 24.

3.5 Elektronisk transaksjonsovervåking

Etter hvitvaskingsloven § 38 skal foretaket ha et elektronisk overvåkningssystem for å avdekke forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering. Reglene i overvåkningssystemene må være egnet til å avdekke slike forhold, og skal dessuten dekke risikoer identifisert i bankens risikovurdering, jf. hvitvaskingsforskriften § 7-3. Her omtales funn tilknyttet regler i transaksjonsovervåkingen. Foretakets håndtering av alarmer omtales i punkt 3.6.1 nedenfor.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Det er Finanstilsynets vurdering at det var svakheter i overvåkningssystemets evne til å identifisere mistenkelige forhold knyttet til store og uvanlige transaksjoner [Redacted text] jf. kravene i § 38 og forskriften § 7-3. Når indikatorer på mistenkelige forhold ikke fanges opp, vil foretaket heller ikke ha nødvendig foranledning til å iverksette nærmere undersøkelser og eventuell rapportering av forholdet.

3.6 Nærmere undersøkelser

Etter hvitvaskingsloven § 25 første ledd skal det foretas nærmere undersøkelser dersom det avdekkes forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering. Nærmere undersøkelser skal også gjennomføres dersom det avdekkes forhold som avviker fra den rapporteringspliktiges kjennskap til kunden, kundeforholdets formål og tilsiktede art. Det samme gjelder for transaksjoner som synes å mangle et legitimt formål, er usedvanlig stor og kompleks, er uvanlig ut fra kundens kjente transaksjonsmønster, foretas til land hvor tiltakene mot hvitvasking og terrorfinansiering ikke er tilfredsstillende eller om transaksjonen på annen måte har uvanlig karakter, jf. hvitvaskingsloven § 25 andre ledd. Dersom det etter nærmere undersøkelser

er forhold som gir grunnlag for mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering, skal rapporteringspliktige oversende opplysninger til Økokrim om forholdene, jf. § 26 første ledd.

Foretakets konklusjonsnotater for lukking av ovennevnte alarmer hadde varierende kvalitet på undersøkelser og vurderinger. Det var mangelfulle analyser og vurderinger i alarmbehandlingen, og det var flere tilfeller av manglende grunnlag for å lukke alarmene. Det fremstår imidlertid for Finanstilsynet som at foretakets alarmbehandling styrket seg over tid.

Finanstilsynet mener foretaket hadde svakheter i etterlevelsen av krav til nærmere undersøkelser av indikasjoner på mistenkelig aktivitet etter § 25.

4 Videre oppfølging

Foretaket har utarbeidet en handlingsplan. Inntil annet avtales, bes foretaket om å rapportere status på handlingsplanen halvårlig innen utløpet av påfølgende måned, med første rapportering per 31. desember 2025. For god ordens skyld gjør vi oppmerksom på at Finanstilsynet som ledd i oppfølgingen kan be om vurderinger av hvordan de ulike iverksatte tiltak har virket.

Vi ber foretaket sende kopi av dette brevet til revisor.

For Finanstilsynet

Brita Daae Hrenovica
seksjonsleder

Linn Kustås
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.